

Laadukkaan varhaiskasvatuksen resurssien turvaaminen

152/05.10.00/2020

SOVV 13.05.2020 § 36

Lisätiedot:

varhaiskasvatuspäällikkö Annika Hiitola, puh. 050 341 6269
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Joukko Sansinpellon päiväkodin henkilöstöä on 6.3.2020 lähestynyt varhaiskasvatuspäällikköä, sivistystoimenjohtajaa ja eräitä suomenkielisen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnan jäseniä sähköpostitse kirjeellä, jonka otsikkona on ”Selviytyminen turvallisuuden rajamailla vs. laadukas suunniteltu pedagoginen varhaiskasvatus”. Kirje on **oheismateriaalina** (vain valiokunnan jäsenille). Kirjeen saapumisen jälkeen ainakin kaksi valiokunnan edustajaa sekä varhaiskasvatuspäällikkö ovat viettäneet aikaa Sansinpellon päiväkodissa (12.3. ja 17.3.), ollen henkilöstön ja huoltajien saatavilla keskustelua varten.

Kirjeessä tuodaan esille huoli henkilöstön riittämättömyydestä sekä lapsien sijoittamisesta ryhmiin.

”Vakansseja ryhmissä saattaa olla paperilla riittävä määrä, mutta tosiasiassa osa ryhmistä toimii jo valmiiksi vajaalla henkilökunnalla, sillä henkilökuntaa ei saada vakansseihin ja pitkiä sairaslomia on paljon ja lyhyitäkin säännöllisesti.”

Sansinpellon päiväkodissa on maaliskuun alussa 2020 ollut yksi vakanssi täyttämättä eräässä alle 3-vuotiaiden ryhmässä. Kyseistä vakanssia on saatu maaliskuun 2020 puolessavälissä hoitamaan sijainen. Sijaisuuksiin on koko varhaiskasvatuksessa vaikea saada kelpoisia ja pitkäaikaisia sijaisia, ja rekrytointi työllistää päiväkodinjohtajia todella paljon. Kauniiaisilla on sopimus Seuren kanssa lyhytaikaisten sijaisten käytöstä, ja Seuresta usein pystyy saamaankin sijaisen silloin, kun tarve on tiedossa riittävän hyvissä ajoin etukäteen.

Päiväkoti on suunniteltu ja rakennettu 108 lapselle, joista 2 alle 3-v ryhmää (12 lasta/ryhmä) ja neljä yli 3-v ryhmää (21 lasta/ryhmä). Kirjeen saapumisaikana 6.3.2020 lapsia on ollut päiväkodissa kirjoilla 98, joista 22 on alle 3-vuotiaita.

Kunnallinen varhaiskasvatus on veloitettu ottamaan vastaan paikkaa hakenneet lapset tiettyssä määräajassa (yleensä 4 kk, joissain tilanteissa 2 vko), eikä se voi valita asiakkaitaan kuten yksityinen varhaiskasvatus. Koska muut suomenkieliset päiväkodit ovat täyttyneet jo aiemmin (esim. kielikylpypäiväkodissa ryhmät ovat olleet täynnä /TA 21 syykuusta 2019 alkaen yhtä ryhmää lukuunottamatta, jossa TA 20), suuri määrä keväällä paikkaa tarvitsevia lapsia on sijoittunut Sansinpellon päiväkotiin. Kun ryhmien tilanne jatkuvasti elää uusien lasten aloittaessa, tilanne on kuormittava niin lapsille kuin aikuisille. Kun lasten oikeutta saada varhaiskasvatuspaikka

silloin, kun huoltajat sitä päättävät hakea yllä mainituin määräajoin, ei ole mahdollista kunnan puolesta rajoittaa, tähän asiaan ei valitettavasti ole apua juuri saatavissa. Ryhmäjako voi toki tarkastella siten, että ryhmien välisiä siirtoja ei tapahtuisi kovin paljon toimintavuoden aikana, mutta toisaalta kesken vuoden paikkaa tarvitsevien lasten ikäjakaumaa ei voida tarkasti etukäteen tietää.

Kirjeessä tuodaan myös esille huoli päiväkodin kiertävän lastenhoitajan sekä laitospulaisien tehtävänkuvien moninaisuudesta heidän auttaessaan lapsiryhmissä tarpeen mukaan. Muissa pääkaupunkiseudun kunnissa ei ole muutamaan vuoteen ollut käytettävissä laitospulaisia eikä päiväkotiapulaisia, vaan päiväkodin siivous hoidetaan ulkoistetusti. Kauniaisissa laitospulaisia ja /tai päiväkotiapulaisia on 1 / alkava 2 lapsiryhmää, eli esim. Sansinpellon päiväkodissa heitä on kolme. He tekevät monia tehtäviä siivouksen lisäksi, jotka monessa muussa kunnassa ovat valuneet kasvatusvastuullisten tehtäväksi tai jääneet kokonaan tekemättä. Tällaisia tehtäviä on mm. kuravaatteiden huuhtelu ja lakanoiden vaihto ryhmissä. Lisäksi ryhmässä sijaistaminen ja muu auttaminen on tärkeä osa heidän työtään. Muissa pääkaupunkiseudun kunnissa myös keittiötyö on ulkoistettu. Kuusi-ryhmäisessä päiväkodissa työskentelee tyypillisesti yksi henkilö keittiössä.

Avustajien työpanos ei ole tarkoitettu sijaisuuksiin silloin, kun avustettava lapsi on paikalla.

Kirjeessä mainitaan eräiden työntekijöiden opintovapaat. Opintovapaa ei ole subjektiivinen oikeus. Esimies voi päättää opintovapaan siirtämisestä, jos sen myöntäminen hakuajankohdasta vaikeuttaa toimintaa.

Varhaiskasvatuksen opettajan suunnittelu-, arviointi- ja kehittämisaika, ns. SAK-aika, on lisätty ohjeistuksiin vuonna 2018. SAK-ajan käyttöä kunnassa on erikseen ohjeistettu vuonna 2018. Henkilöstövajetilanteissa suunnitteluajan käyttö on haasteellista, ja vaatii toteutuakseen joustavuutta koko henkilöstöltä. Osa SAK-ajasta voidaan ohjeen mukaan toteuttaa myös työpaikan ulkopuolella esimiehen antamien tarkempien ohjeiden mukaan. SAK-aika koskee vain kelpoisia opettajia, mutta sitä pyritään mahdollistamaan myös kelpoisuutta vailla oleville opettajan sijaisille ja tarpeen mukaan myös muille ammattiryhmille.

Kauniaisissa on lakisääteistä väljempi henkilöstömitoitus, eli yhtä kasvattajaa kohti on seitsemän 3 vuotta täyttäneitä lasta, kun se useassa kunnassa on kahdeksan 3 vuotta täyttäneitä lasta. Laki muuttuu tältä osin 1.8.2020, jolloin muutkin kunnat palaavat samaan mitoitukseen kuin Kauniaisissa. Lisäksi Kauniaisissa katsotaan nykyisin osa-aikaiset lapset kokonaisen paikan vieviksi. Rakenteellisiin tukiin kuten kahdenpaikkaisuuteen ja ryhmäkohtaiseen avustajaan riittää lapsen/ lasten varhaiskasvatussuunnitelmat ja erityisopettajan puolto. Objektivisesti katsoen Suomesta tuskin löytyy kuntaa, jossa olisi väljemmät resurssit varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatuksen kysyntä on Kauniaisissa ollut voimakkaasti kasvavaa usean vuoden ajan, ja valtaosa hakijoista on alle 3-vuotiaita. Tämä aiheuttaa paineita juuri pienten lasten varhaiskasvatuspaikkojen suhteen. Ryhmien jakoa kannattaa miettiä yksikön sisällä, jos nykytilaa ei koeta tyydyttäväksi. Sansinpellon päiväkodissa alakerran ryhmät voitaisiin esimerkiksi

muodostaa aiempaa joustavammin siten, että jokaisessa ryhmässä tarjotaisiin varhaiskasvatusta 1 – 4 –vuotiaille lapsille.

Henkilöstöresurssin lisääminen yksittäisessä päiväkodissa ei liene realistista koronatilanteen aiheuttamien kunnille entistä syvemmän talousahdingon. Resurssien uudelleenorganisointi sen sijaan voisi olla tarkasteltavissa. Kauniaisten varhaiskasvatuksen tulosalueella on kaikkiaan kymmenen (10) erityisavustajan vakanssia. Erityisavustajat osoitetaan varhaiskasvatuksen päätöksellä pedagogisin perustein varhaiskasvatuksen erityisopettajien esityksestä lasten tehostetun tai erityisen tuen tarpeisiin. Erityisavustajan panoksessa on kuitenkin ollut jonkin verran haasteita. Toisaalta kelpoisia ja soveltuvia erityisavustajia ei ole aivan helppo löytää, ja toisaalta heidän panoksensa lapsiryhmässä ei välttämättä vastaa kaikkiin tarpeisiin, koska erityisavustaja ei esim. koskaan voi olla yksin vastuussa lapsesta tai pienryhmästä.

Joinain vuosina tarpeeseen pohjautuen esim. kaksi erityisavustajan vakanssia on jossain lapsiryhmässä korvattu yhdellä varhaiskasvatuksen lastenhoitajan vakanssilla. Kokemukset ovat olleet pääosin hyviä. Ratkaisu tukee pienryhmätoimintaa, ja mahdollistaa lapsiryhmän jakamisen erilaisiin pienryhmiin lasten tarpeisiin pohjautuen. Lastenhoitajaa voi myös joustavammin käyttää sijaisena esim. SAK-ajan aikana kuin erityisavustajaa.

Kymmenestä erityisavustajan vakanssista kuusi on vakinaisesti täytetty. Kaksi vakinaista erityisavustajaa on poissa erilaisilla vapailta. (opintovapaa, perhevapaa) ja heidän tehtäviään on kuluvana toimintavuonna hoitaneet määräaikaiset sijaiset. Neljä vakanssia on määräaikaisesti täytetty ja vapautuvat kesällä 2020. Jos vapautuvat neljä-viisi vakanssia muutettaisiin varhaiskasvatuksen lastenhoitajan vakansseiksi ja sijoitettaisiin joko erityisavustajan vakanssien tapaan pedagogisin ja lasten tarvitsemaan tukeen perustuen ryhmiin toimintavuodeksi kerrallaan, tai pysyvästi esim. yksi kumpaankin suurimpaan varhaiskasvatussyksikköön (Sansinpelto ja Kasaberget) ja muut pedagogisin perustein, tämä saattaisi helpottaa koettua kuormitusta.

Ratkaisun kustannusvaikutus vuoden 2020 alun palkkatiedoilla olisi vuositasolla noin 14 000 euroa. Erityisavustajan tehtäväkohtainen palkka on 1 996 €/kk, ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtäväkohtainen palkka on 2 203 €/kk. Yhden vakanssin osalta kustannusvaikutus olisi siten 207 €/kk + sivukulut, ja viiden vakanssin osalta kokonaiskustannusvaikutus olisi vuodessa noin 14 000 euroa.

Työhyvinvointia on tarkasteltu myös kaupungin HENTY-kyselyllä (oheismateriaali, vain valiokunnan jäsenille), jonka tulosten pohjalta päiväkotien on koonnut toimenpide-ehdotukset vahvuuksien vaalimiseksi sekä epäkohtien parantamiseksi. Työnohjausta on ollut yksikössä aiemmin, ja siihen voi jatkossakin olla mahdollisuuksia silloin, jos siitä koetaan olevan hyötyä.

Sivistystoimenjohtaja:

Suomenkielinen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunta merkitsee yllä mainitun selvityksen tiedokseen ja evästäää varhaiskasvatuspäällikköä resurssikysymyksen jatkovalmistelusta.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.